

جمهوری اسلامی ایران

Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ملی ایران

۲۰۲۰۴

چاپ اول

۱۳۹۴

INSO

20204

1st.Edition

2016

صنایع دستی - سوزن دوزی بلوچ - آیین -
کار

Handicrafts- Balouch needle
work -Code of practice

ICS:59.080

سازمان ملی استاندارد ایران

تهران، ضلع جنوب غربی میدان ونک، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۲۹۴

صندوق پستی: ۶۱۳۹-۱۴۱۵۵ تهران - ایران

تلفن: ۵-۸۸۸۷۹۴۶۱

دورنگار: ۸۸۸۸۷۰۸۰ و ۸۸۸۸۷۱۰۳

کرج - شهر صنعتی، میدان استاندارد

صندوق پستی: ۱۶۳-۳۱۵۸۵ کرج - ایران

تلفن: ۸- (۰۲۶)۳۲۸۰۶۰۳۱

دورنگار: (۰۲۶)۳۲۸۰۸۱۱۴

رایانامه: standard@isiri.org.ir

وبگاه: <http://www.isiri.org>

Iranian National Standardization Organization (INSO)

No.1294 Valiasr Ave., South western corner of Vanak Sq., Tehran, Iran

P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran

Tel: + 98 (21) 88879461-5

Fax: + 98 (21) 88887080, 88887103

Standard Square, Karaj, Iran

P.O. Box: 31585-163, Karaj, Iran

Tel: + 98 (26) 32806031-8

Fax: + 98 (26) 32808114

Email: standard@isiri.org.ir

Website: <http://www.isiri.org>

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

سازمان ملی استاندارد ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه‌های مختلف در کمیسیون‌های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب‌نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می‌شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان‌های دولتی و غیردولتی حاصل می‌شود. پیش‌نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی‌نفع و اعضای کمیسیون‌های مربوط ارسال می‌شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می‌شود.

پیش‌نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان‌های علاقه‌مند و ذی‌صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می‌کنند در کمیته ملی طرح، بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می‌شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می‌شود که بر اساس مقررات استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که در سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می‌شود به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین‌المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین‌المللی اندازه‌شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می‌کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی‌های خاص کشور، از آخرین پیشرفت‌های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین‌المللی بهره‌گیری می‌شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می‌تواند با رعایت موازین پیش‌بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف‌کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست‌محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری کند. سازمان می‌تواند به منظور حفظ بازارهای بین‌المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه‌بندی آن را اجباری کند. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده‌کنندگان از خدمات سازمان‌ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم‌های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست‌محیطی، آزمایشگاه‌ها و مراکز واسنجی (کالیبراسیون) وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد این‌گونه سازمان‌ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می‌کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن‌ها اعطا و بر عملکرد آن‌ها نظارت می‌کند. ترویج دستگاه بین‌المللی یکاها، واسنجی وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2- International Electrotechnical Commission

3- International Organization for Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legals)

4- Contact point

5- Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
«صنایع دستی - سوزن دوزی بلوچ - آیین کار»

رئیس:

نرماشیری، ابوبکر
(فوق لیسانس پژوهش هنر)

سمتو/یانمایندگی

معاون اداره کلمیراث فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان سیستان و بلوچستان

دبیر:

اکاتی، مهدی
(فوق لیسانس پژوهش هنر)

کارشناس اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان سیستان و بلوچستان

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفباء)

الهی بخش، فاطمه
(دیپلم بهداشت محیط)

مری سوزن دوزی اداره کل میراث فرهنگی، صنایع
دستی و گردشگری استان سیستان و بلوچستان

امامی فر، سمیه
(فوق لیسانس مدیریت آموزشی)

کارشناس اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان سیستان و بلوچستان

ایمانیان، حسین
(فوق لیسانس پژوهش هنر)

کارشناس اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان سیستان و بلوچستان

جمالزهی، حوربی بی
(دیپلم تربیت معلم)

مری سوزن دوزی و مدیرعامل شرکت تعاونی ۱۳۰۲
سوزن دوزی قاسم آباد

فروغی نیا، مریم
(فوق لیسانس صنایع دستی)

عضو هیئت علمی دانشکده هنر دانشگاه سیستان و
بلوچستان

کشاورز، سیده انساء
(لیسانس مدیریت برنامه ریزی آموزشی)

مری سوزن دوزی اداره کل فنی و حرفه ای استان
سیستان و بلوچستان

گرگیج، فریبا
(لیسانس طراحی دوخت)

محقق و مربی سوزن دوزی

شهرکی، احمدعلی
(لیسانس میکروبیولوژی)

معاون اداره کل استاندارد استان سیستان و بلوچستان

- شهرکی، شهین
(فوق دیپلم آموزش ابتدایی)
- مربی سوزن‌دوزی و مدیر عامل شرکت تعاونی
۶۳۹۷ سوزن‌دوزی دوچ بلوچ
- عاقلی، اسماعیل
(فوق لیسانس IT)
- مدیرکل اداره کل استاندارد استان سیستان و
بلوچستان
- عیسی‌زهی، محمد بهروز
(فوق لیسانس پژوهش هنر)
- کارشناس اداره کل میراث‌فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان سیستان و بلوچستان
- محمدی، الهام
(فوق لیسانس مدیریت بازرگانی)
- استادکار رشته سوزن‌دوزی بلوچستان
- مشتاق گوهری، کامبیز
(دکتری معماری)
- مدیرکل اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و
گردشگری استان سیستان و بلوچستان
- نارویی، اسماء
(لیسانس مدیریت دولتی)
- مربی سوزن‌دوی اداره کل فنی و حرفه‌ای استان
سیستان و بلوچستان

فهرست مندرجات

صفحه	عنوان
ج	آشنایی با سازمان ملی استاندارد
د	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
ح	پیش گفتار
ط	مقدمه
۱	۱ هدف و دامنه کاربرد
۱	۲ مراجع الزامی
۱	۳ اصطلاحات و تعاریف
۲	۴ ابزار و لوازم مورد نیاز
۳	۵ مواد اولیه
۳	۶ آیین کار سوزندوری بلوچ
۳	۱-۶ آماده سازی زمینه و انتخاب طرح
۳	۱-۱-۶ برش و آماده سازی پارچه زمینه کار
۴	۲-۱-۶ نقش و طرح اندازی روی کار
۵	۲-۶ انواع سوزن دوزی بلوچ و روش دوخت
۵	۱-۲-۶ دوخت دندان موشی
۶	۲-۲-۶ دوخت آسان تانکه
۷	۳-۲-۶ دوخت پلکانی
۷	۴-۲-۶ شیرازه دوچ
۸	۵-۲-۶ دوخت مرچوک
۸	۶-۲-۶ دوخت گوئرکش
۸	۷-۲-۶ دوخت کش یا چکن
۹	۸-۲-۶ دوخت کرمکیا سیاه اسپید
۹	۹-۲-۶ دوخت سرتوپ
۱۰	۱۰-۲-۶ ساتن دوزی
۱۰	۱۱-۲-۶ دوخت روبر ، روچ بر ، شیرگ یا لاهاری
۱۱	۱۲-۲-۶ چپکدوچیاچپهدوزی

۱۲	۱۳-۲-۶ دوخت جوک یا چوٹل
۱۵	۱۴-۲-۶ گراف دوز
۱۶	۱۵-۲-۶ دوخت پرایز (فرایز یا چپ دوزی)
۱۶	۱۶-۲-۶ دوخت گورچم
۱۷	۱۷-۲-۶ دوخت جلریاجالر
۲۰	۱۸-۲-۶ دوخت پرکار
۲۳	۳-۶ مرحله تکمیلی
۲۳	۱-۳-۶ حاشیه دوزی
۲۳	۲-۳-۶ آستری
۲۴	پیوست الف (الزامی) ابعاد محصولات
۲۵	پیوست ب (اطلاعاتی) نمونه کارسوزندوزی شده بلوچ
۲۷	پیوستپ (اطلاعاتی) کتابنامه

پیش‌گفتار

استاندارد «صنایع دستی - سوزن‌دوزی بلوچ-آیین‌کار» که پیش‌نویس آن در کمیسیون‌های مربوط تهیه و تدوین شده و در دویست و پنجاه و نهمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۴ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدیدنظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح یا تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

- ۱- تحقیقات و تجربیات.
- ۲- صادقی دخت، صدیقه، *تابا دوخت*، نگارستان هنر، مشهد، ۱۳۸۹.
- ۳- کاظمی‌صدیقه، آموزش سوزن‌دوزی هایسنی ایران، چاپ اول، جلد ۱، گرگان، انتشارات نوروزی، ۱۳۷۷.
- ۴- فرخ سرشت، مهین و همکاران، *سوزن‌دوزی (صنایع دستی)*، سال اول متوسطه عمومی، تهران، فرهنگ، انتشارات چاپ و هنر ایران، ۱۳۷۲.

• مقدمه

سوزن‌دوزی بلوچ که ظرافت، زیبایی، تنوع طرح و رنگ‌آمیزی آن، توجه هر بیننده اهل ذوقی را به خود جلب می‌کند، یکی از زیباترین و غنی‌ترین رودوزی‌های سنتی ایران است که توسط زنان و دختران هنرمند بلوچ برای تزیین جامه محلی و برخی دیگر از لوازم تزیینی خانه به‌کار می‌رود و تقریباً در هر شهر و روستای کوچک استان رواج دارد. در استاندارد ملی ویژگی‌های سوزن‌دوزی بلوچ که در سال ۱۳۹۳ تدوین شده‌است، ویژگی‌های مهم سوزن‌دوزی بلوچ از جمله هندسی بودن نقوش، ظرافت و تنوع دوخت، استفاده از رنگ‌های خاص مطرح گردیده است. اما برای معرفی بیشتر به فعالین و نوآموزان این هنر و تعیین روشی استاندارد و مشخص برای دوخت و در نهایت تولید محصولاتی استاندارد، تدوین آیین‌کار سوزن‌دوزی بلوچ ضروری احساس شد. در این استاندارد سعی شده ابتدا تکنیک مهمترین و پرکاربردترین دوخت‌های سوزن‌دوزی بلوچ شرح داده شود و سپس روش به‌کارگیری دوخت‌های پایه در تولید محصولات سوزن‌دوزی ارائه شود.

شکل ۰- پوشاکسوزن دوزی شده بلوچ

صنایع دستی - سوزن دوزی بلوچ - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد ارائه آیین کار سوزن دوزی بلوچ است. این استاندارد برای تولید محصولات سوزن دوزی بلوچ، کاربرد دارد.
یادآوری ۱- این استاندارد درباره محصولات پلیواردوزی^۱ کاربرد ندارد.
یادآوری ۲- این استاندارد دارای تصاویر رنگی است بنابراین توصیه می شود از چاپ گر رنگی استفاده شود.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آنها ارجاع داده شده و یا مورد نیاز تولیدکننده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می شود.
در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدیدنظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آنها ارجاع داده شده است همواره آخرین تجدیدنظر و اصلاحیه های بعدی آنها مورد نظر است.
استفاده از مرجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۳۴۶۶، صنایع دستی، سوزن دوزی بلوچ - ویژگی ها.

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۱-۳

صنایع دستی

صنایع دستی به آن دسته از صناعی گفته می شود که تمام یا قسمتی از مراحل ساخت فرآورده های آن با دست انجام گرفته و در چهارچوب فرهنگ و بینش های فلسفی و ذوق و هنر انسانهای هر منطقه با توجه به میراث های قومی آنان ساخته می شود.

۱- پلیواردوزی (Palivardozi) یکی از دوخت های مهم بلوچستان است که دارای ویژگی های خاص و متمایز از دیگر سوزن دوزی های آن منطقه است.

۲-۳

سوزن دوزی

مجموعه‌ای از عملیات دوخت و دوزاست که بر روی پارچه به وسیله سوزن، نخ، دست و ذهن هنرمندان سوزن دوز انجام می شود .

۳-۳

سوزن دوزی بلوچ

کلیه محصولات است که از طریق دوختن نقوش هندسی سنتی و اصیل منطقه بر روی پارچه‌های ساده و بدون نقش با شمارش تار و پود به وسیله دست، سوزن و نخ، زمینه تازه‌ای از رنگ و نقش پدید می آید.

سوزن دوزی بلوچ هنری اصیل، ریشه دار و از صنایع دستی استان سیستان و بلوچستان است و به طور عمده برای تزئین لباس محلی زنانمانند: جیب (گبتان)^۱، سر آستین (آستونک)^۲، دمپای شلوار (پاچک)^۳ و پیش سینه (جیک)^۴ و برخی محصولات جدید از جمله: کوسن، رو میزی، روتختی استفاده می شود.

۴ ابزار و لوازم مورد نیاز

۱-۴ ابزار و لوازم اصلی

۱-۱-۴ سوزن (سوچن)^۵

انواع سوزن‌هایی که در این صنعت به کار می رود از نوع سوزن معمولی است که از شماره ۸ به بالا می باشد و باید سوزن با ضخامت نخ و تراکم تار و پود پارچه متناسب باشد.

۲-۱-۴ قیچی

قیچی در اندازه‌های مختلف بسته به نوع کار برای برش دادن، سوراخ کردن پارچه‌ها و چیدن نخ مورد استفاده قرار می گیرد.

۳-۱-۴ انگشتانه (شستی)^۶

-
- 1- Gobtan
 - 2- Asto'nk
 - 3- pačak
 - 4- Jik
 - 5- Sūčen
 - 6- Shasti

یکی از لوازم سوزن دوزی است که باعث سرعت عمل و جلوگیری از آسیب سوزن به انگشت کاربر می شود. اندازه این وسیله باید متناسب با انگشت سوم دست کاربر باشد.

۴-۲ ابزار و لوازم اختیاری

در سوزن دوزی لوازم زیر بصورت اختیاری می تواند به کار گرفته شود:

الف- سوزن نخ کن

ب- اتو

۵ مواد اولیه

۵-۱ پارچه

پارچه هایی که در سوزن دوزی بلوچ به کار می روند معمولاً از جنس الیاف طبیعی مانند: پنبه، کتان، پشم و یا مخلوط با الیاف مصنوعی است. اما مهم است که پارچه دارای تار و پود منظم و عمود بر هم باشد زیرا سوزن دوز نقش را بر اساس شمارش تار و پود پیاده می کند. برای آگاهی از ویژگی پارچه های مورد استفاده به استاندارد ملی ایران شماره ۱۳۴۶۶ مراجعه شود.

یادآوری ۱ - توصیه می شود تا حد ممکن از پارچه هایی با الیاف طبیعی استفاده شود.

یادآوری ۲- در سوزن دوزی بلوچ ظرافت پارچه با پر کار بودن دوخت رابطه مستقیم دارد و هر چه پارچه ظریف تر باشد سوزن دوزی پرکارتر خواهد بود.

۵-۲ نخ (بندوک)^۱

نخ مورد استفاده در سوزن دوزی بلوچ معمولاً از جنس پنبه و ابریشم است. و توصیه می شود تا حد ممکن از نخ های تهیه شده از الیاف مصنوعی استفاده نشود. برای آگاهی از ویژگی های نخ مصرفی به استاندارد ملی ایران شماره ۱۳۴۶۶ مراجعه شود.

۶ آیین کار سوزندوزی بلوچ

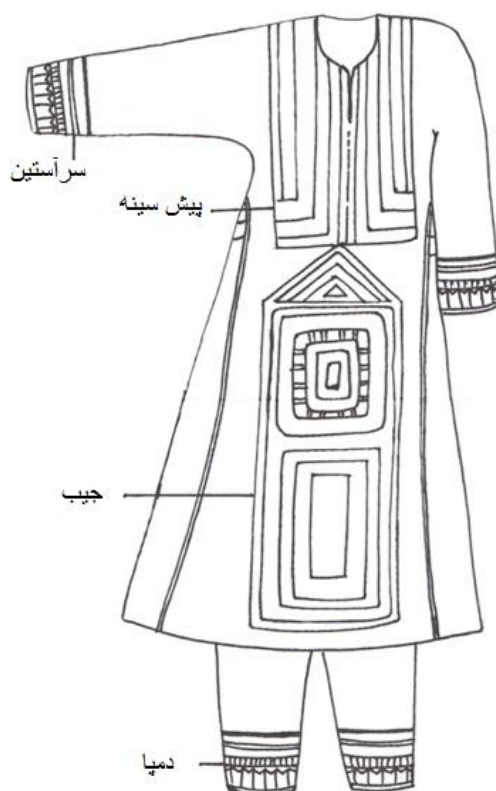
۶-۱ آماده سازی زمینه و انتخاب طرح

۶-۱-۱ برش و آماده سازی پارچه زمینه کار

برای اینکه کار سوزن دوزی شروع شود مهمترین کار انتخاب پارچه مناسب با ویژگی هایی که قبلاً شرح داده شد می باشد، پس از آن باید در برش پارچه دقت فراوان انجام شود تا هنرمند در هنگام دوخت به مشکلاتی مانند سرکجی یا کمبود فضا مواجه نشود.

بدین منظور پارچه را برای هر محصول تهیه کرده و سپس پارچه به اندازه دو سانت بیشتر از ابعاد تعیین شده در پیوست الف (الزامی) برش می خورد (ابعاد محصولات سوزن دوزی بلوچ در صورت توافق طرفین ذینفع باید طبق ابعاد توافق شده باشد) تا در پایان کار لبه ها، جایی برای کارهای تکمیلی مانند دوخت آستری داشته باشند.

پارچه برای پیش سینه، بسته به سایز از ۳۵ تا ۴۵ سانتی متر انتخاب می شود. البته اصولاً پارچه جیب و پیش سینه به هم متصل است. برای سر آستین و دمپا نیز با توجه به عرض کار که می تواند به دلخواه از ۳ تا ۱۵ سانتی متر یا بیشتر متغیر باشد، از همان پارچه برش زده و طول آن نیز با توجه به اندازه قطر دمپا یا سر آستین تعیین می شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۱)

شکل ۱- نمایی از قطعات تزئینی لباس بلوچی

۶-۱-۲ نقش و طرح اندازی روی کار

برخی از مهمترین نقش ها و طرح ها در سوزن دوزی بلوچ عبارت است از:

بوته (موسوم)، شیدا، گل سرخ، گورچم^۱ (چشم)، تلنگ^۲، گل دانه دار، گل گندمی، گل تک، سر طاووس، پنجه پلنگ، چشم ماهی، بن تاس، درنجک^۳، گل چهارپر، چپ راست، گل ایرکش^۴، گل لاله، کته پا (سه پایه). هر نقش از ترکیب خطها شکل می گیرد. نقش و نگارهایی که خلق می شود همه هندسی؛ سه گوش، چهارگوش با خطوط صاف و پلکانی است که با تلفیق به یکدیگر چندضلعی می شوند. برای القاء حجم، چند شکل در هم جای می گیرند و از به هم پیوستن و تداخل در یکدیگر گل می سازند.

برای طرح اندازی روی سطح معمولا ابتدا طرح انتخاب شده به صورت دوردوزی مشخص می شود و در برخی دوختها مانند جوک^۵، جالر^۶ و دوختهای پایه که در ادامه شرح داده می شود، طرح حین انجام دوخت شکل می گیرد. برای شناخت طرحهای فوق به استاندارد ملی ایران شماره ۱۳۴۶۶ مراجعه شود.

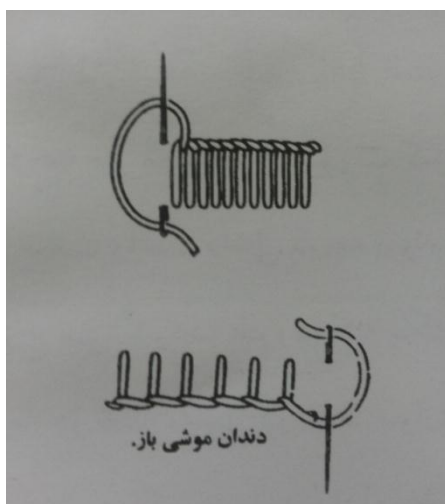
۶-۲ انواع سوزن دوزی بلوچ و روش دوخت آنها

مهمترین دوختهایی که در سوزن دوزی بلوچ متداول اند عبارت است از: دندان موشی (کش یک سر)، آسان تانکه^۷، پرایز یا فرایز^۸، جالر، ماهی پشت، کش یا چکن^۹، جوک، کرمک، چپه دوز، گراف دوز، خط دوز پرکارو... که برخی از این دوختها از جمله: جالر، گراف و جوک دوختهای پایه هستند و می توان کل طرح یک محصول را به وسیله آن کامل کرد، برخی دوختها تکمیلی هستند مانند ساتن دوزی. و برخی دیگر تزئینی؛ از جمله دوخت های کش و کرمک. که به صورت اختصاصی برخی از روش دوختها شرح داده می شود.

۶-۲-۱ دوخت دندان موشی (کش یک سر)

این دوخت که بیشتر در حاشیه تولیدات به کار می رود یکی از پرکاربردترین دوختهای سوزن دوزی به شمار می آید که در بلوچی دوزی به «چکن یک سر» یا «کش یک سر» نیز معروف است و برای دوخت آن ابتدا سوزن را از پایین به طرف روی پارچه زده و نخ را در طرف راست گذاشته و از فاصله معینی کوک از داخل به طرف بیرون و روی نخ در می آید. (مراجعه شود به شکل شماره ۲).

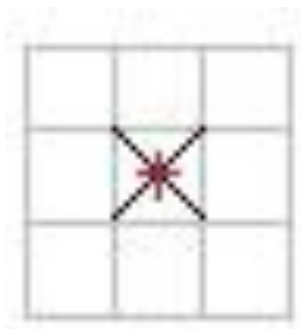
1- Goorcham
2- Teleng
3- Derenjak
4- Gol eirkash
5- Javak
6- Jallar
7- Asantankeh
8- Parāyez
3- Chakan

شکل ۲- کوک دندان موشی

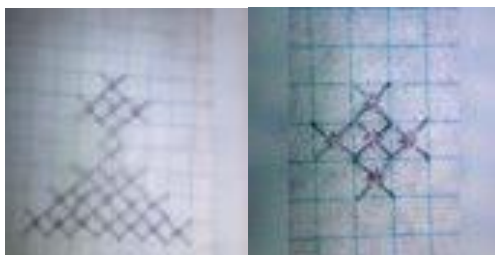
۶-۲-۲ دوخت آسان تانکه

آسان تانکه، آسان ترین دوخت در سوزن دوزی بلوچ است. تانکه در زبان فارسی به معنای بخیه است. این دوخت متشکل از چند بخیه است که ابتدا ضربدر سپس بعلاوه در وسط آن ضربدر دوخته می شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۳)

شکل ۳- دوخت آسان تانکه

روش دوخت: ابتدا دو ردیف تار افقی به موازات یکدیگر از پارچه را کشیده سپس به وسیله دو شلال مورب در جهت مخالف هم مانند ضربدر بر روی پارچه زده می شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۴ و ۵) بعد از آن در وسط ضربدر یک بعلاوه نسبتاً کوچکتر دوخت می خورد که این بعلاوه به منظور بست ضربدر می باشد.

شکل ۴- نحوه تکثیر دوخت‌های آسان تانکه

شکل ۵- سرآستین تزیین شده با آسان تانکه

۶-۲-۳ دوخت پلکانی

سوزن‌دوز در این دوخت معمولاً کار را با نخ مشکی (و یا رنگ متضاد با پارچه)، با شمارش تار و پود پارچه آغاز و یک لایه از پشت پارچه دوخت‌های افقی و عمودی پشت سرهم انجام می‌دهد و دور تا دور طرح دوخته می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۶) از این دوخت به منظور نمایان شدن نقش اصلی استفاده می‌شود.

شکل ۶- دوخت پلکانی

۶-۲-۴ شیرازه دوچ

همانند زیگزاگ فشرده در طول چند میلی‌متر دوخته می‌شود و در دوخت‌هایی که روی پارچه شش تار است بسیار استفاده می‌شود. قد کوک شیرازه از ۵ میلی‌متر بیشتر نیست.

۶-۲-۵ مرچوک

به کوک‌های تزیینی که در اطراف آینه به شکل‌های کاجی و اشکال دیگر زده می‌شود مرچوک گفته می‌شود. این دوخت به صورت منظم در اطراف آینه و همچنین در متن قطعات تزیینی لباس دوخت می‌شود

۶-۲-۶ دوخت گوئرکش

از چپ به راست و به صورت زیگزاگ دوخته شده و ریزی و درشتی آن بستگی به سلیقه فرد دوزنده دارد.

روش کار آن به این صورت است که سوزن را از وسط کار بیرون آورده و یک دوخت اریب از قسمت پایین و دوباره به قسمت اول برگشته و یک دوخت اریب از بالا آورده و به همین منوال با رنگ‌بندی دلخواه ادامه می‌یابد. (مراجعه شود به شکل شماره ۷)

شکل ۷- گوئرکش

۶-۲-۷ کش یا چکن

طریقه دوخت آن به صورت زنجیره رومی است. در این دوخت باید دوخت‌هایی به طول حدود ۳ تا ۶ میلی‌متر رابه صورت فشرده و موازی هم و بسیار منظم در حاشیه و ابتدای شروع کار دوخته شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۸، ۹ و ۱۰)

انواع مختلف مانند: کش ساده، کش لوله‌ای، کش یک طرفه و دو طرفه دارد.

شکل ۸- دوخت کش ساده

۱- دوختی است رایج که در سوزن‌دوزی مناطق مختلف به کار می‌رود. در این دوخت سوزن از پایین به روی پارچه رفته، سپس نخ را حلقه کرده و سوزن را از قسمت پایین به اندازه ای که دانه زنجیره را بخواهند بدوزند از داخل نخ بیرون می‌آورند.

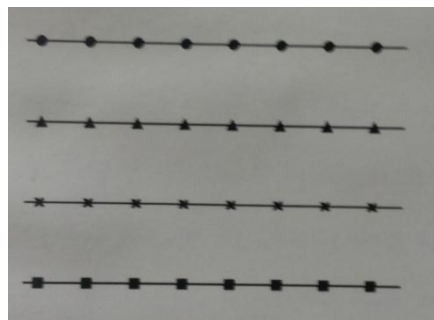
شکل ۹- دوخت کش یک طرفه اریب

شکل ۱۰- دوخت کش چپ راستوک

۸-۲-۶ دوخت کرمک یا سیاه اسپید

این نوع دوخت از یک نخ ثابت تشکل شده که روی آن را بست می‌زنند. بدین صورت که ابتدا یک نخ مشکی ضخیم چند لا در جهت طول حاشیه خوابانده می‌شود و سپس روی آن را با فاصله‌های مساوی با نخ سفید بست می‌زنند، بست‌ها به صورت شلال‌هایی به شکل مربع، مثلث، نقطه و ضربدر با فاصله‌های منظم زده می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۱۱)

شکل ۱۱- نمونه بست‌های کرمک

از این دوخت در حاشیه و بین دو دوخت مورب و عمودی فشرده و گاهی بین دو دوخت کش بی‌سر استفاده می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۱۲)

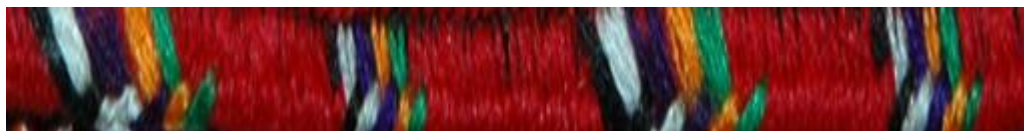

شکل ۱۲- دوخت کرمک

۹-۲-۶ دوخت سرتوپ

برای لبه‌دوزی کار از دوخت سرتوپ استفاده می‌شود که ابتدا لبه پارچه باید دولا شود سپس با استفاده از دو یا چندرنگ متضاد و چند سوزن هم زمان شروع به دوخت می‌شود (شکل شماره ۱۳)، به‌عنوان مثال اگر از دو رنگ استفاده شود یکی از سوزن‌ها را از پشت پارچه به طرف رو آورده و با سوزن دیگر یک بخیه روی آن نخ زده که نخ به طرف پشت پارچه می‌رود و نخ دیگر را به رو آورده و با سوزن کناری روی آن بخیه زده می‌شود. کوک‌ها می‌توانند راست یا اریب باشند. (مراجعه شود به شکل شماره ۱۳)

بادآوری - این دوخت از سمت چپ دوخته می‌شود.

شکل ۱۳- دوخت سرتوپ

۶-۲-۱۰ ساتن دوزی

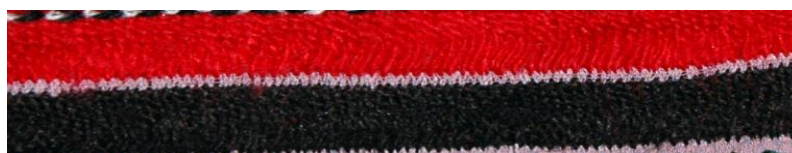
برای پردوزی یا پرکردن میان نقش‌ها از این دوخت استفاده می‌شود و طریقه دوخت آن بدین‌گونه است که سوزن از پایین پارچه رو به بالا زده می‌شود و سپس در فاصله مشخص درحالی که قسمت چپ سوزن قرار دارد دوخت زده می‌شود و این دوخت‌ها در یک راستا و بصورت اریب یا صاف در کنار هم قرار می‌گیرند. (مراجعه شود به شکل شماره ۱۴)

شکل ۱۴- ساتن دوزی

۶-۲-۱۱ دوخت روبر، روچ بر، شیرگیا لاهاری^۱

به‌صورت شلال‌های زیگزاگ فشرده و بلند است که معمولاً طول بخیه‌ها از پنج میلی‌متر بیشتر بوده و به موازات هم دوخته می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۱۵)

شکل ۱۵- دوخت روبر یا روچ بر

^۱- Lahari

۶-۲-۱۲ چپک دوچ یا چپه دوزی

همان طور که از اسمش مشخص است بصورت چپه یعنی از پشت کار(پشت پارچه) دوخته می شود از این دوخت در تزیین روسری، لباس، کوسن و دیگر محصولات استفاده می شود در این نوع سوزن دوزی، دوختهای موازی دو به دو با یک تار فاصله، زده می شوند.(مراجعه شود به شکل شماره ۱۶)

شکل ۱۶- - نمای دوخت های دوتایی چپک دوزی در پشت پارچه

این فاصله حتما باید رعایت گردد. سپس کوک های دوتایی دیگر نیز با فاصله از آن به صورت منظم (مراجعه شود به شکل شماره ۱۷) دوخته می شود تا یک شکل هندسی ایجاد شود.

شکل ۱۷- نمونه ای از نقش گل متشکل از تکرار چند شکل هندسی کوچک که چپک دوزی شده

روش دوخت قطعه تزیینی لباس باتکنیک چپک دوچ: برای تزیین لباس یا دیگر محصولات به وسیله چپک دوزی ابتدا پارچه زیر کار آماده می شود سپس به تناسب اندازه محصول بخشی از سطح کار را که باید چپک دوزی شود تعیین و نقشی متناسب با آن انتخاب می شود. آنگاه مرکز کار را پیدا کرده و از آنجا اولین دوخت های دوتایی چپک را زده و مانند شکل ۱۶ دوخت های دوتایی دیگر نیز در کنارهم قرار می گیرند تا شکل هندسی ایجاد شود. سپس با

توجه به طرحی که در نظر گرفته شده، دوخت به اطراف نقش کوچک مرکزی اولیه گسترش یافته تا طرح مورد نظر شکل گیرد. آنگاه به وسیله نخهای رنگین دلخواه با ساتن دوزی، داخل شکل های هندسی را به گونه ای که نقشمایه ها ظاهر گردد پر دوزی می شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۱۸)

شکل ۱۸- قطعه تزیینی لباس که به تکنیک چپک دوز تولید شده

۱۳-۲-۶ جوک یا چوتل

کاربرد این مدل دوخت بیشتر روی پیراهن و لباس بانوان بوده اما در حال حاضر از آن در پستی و کوسن و دیگر محصولات نیز استفاده می شود. برای تزیین یک قطعه بوسیله جوک ابتدا، محل دوخت جوک با چند خط موازی تارکشی می شود. پس از تعیین خطوط موازی از سمت راست پارچه دوخت هایی به صورت مایل به طوری که هفت و هشت تشکیل شود بر روی پارچه زده شده تا سطح و محدوده بن کاملاً به صورت لانه زنبوری یا هفت و هشتی در کنار یکدیگر شکل گیرد. پس از مرحله متن دوزی بوسیله دوخت عمودی گل ها یا بن های مورد نظر دوخته می شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۱۹)

شکل ۱۹- دوخت جوک

جهت دوخت یک کوسن با این روش نیز، ابتدا پارچه ایی به ابعاد ۴۰ در ۴۰ برش زده و سپس با چهار تازدن پارچه، مرکز پارچه را پیدا کرده و از آنجا اولین دانه جوک (لوزی

کوچک) رادوخته و سپس آن را به طرفین ادامه می دهند تا به اندازه حجم طرحی که برای مرکز کار انتخاب شده، لوزی دوخته شود. این طرح می تواند طرح نال، چهار چمک یا طرح بزرگ شیدا باشد.

پس از آن، مرحله رنگین دوخت جوک اجرا می شود. یعنی با نخ های رنگین داخل لوزی های کوچک را پر کرده تا نقش ها از درون متن نمایان شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۲۰)

شکل ۲۰- طرح جوک دوزی شده در مرکز کوسن

پس از اتمام طرح مرکز کوسن، به تناسب آن، نقشی از همان نوع در ابعاد کوچکتر در چهار گوشه کوسن می دوزند. (مراجعه شود به شکل شماره ۲۱)

شکل ۲۱- نمونه طرح کوچکتر جوک برای گوشه ها

روش دوخت: دوخت چوتل یا جوک در سه مرحله انجام می شود. مرحله اول: در این مرحله دوخت به صورت شلاله های مورب یا اریب در دو جهت مقابل هم و یک نقطه مشترک، با شمارش تار و پود پارچه دوخته می شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۲۲)

شکل ۲۲- مرحله اول دوخت جوک

مرحله دوم: همان دوخت هفت و هشت در ردیف دوم و سوم و چهارم و به موازات دوخت ردیف اول دوخته می‌شود تا خانه‌هایی شبیه لانه زنبور به تعداد تارهای گل، پیاده شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۲۳)

شکل ۲۳- مرحله دوم دوخت جوک

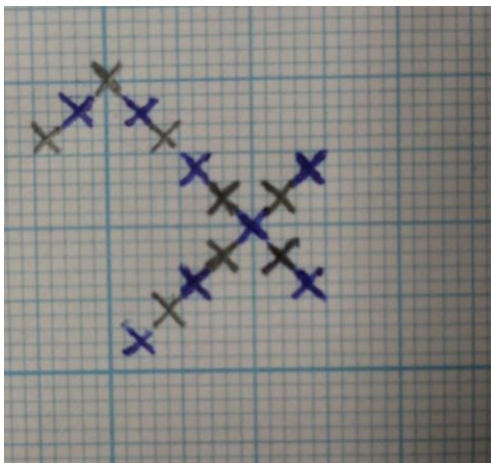
مرحله سوم: پرکردن گل یا بن که با رنگ‌های دلخواه به صورت شلال‌های افقی یا عمودی انجام می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۲۴)

شکل ۲۴- مرحله سوم

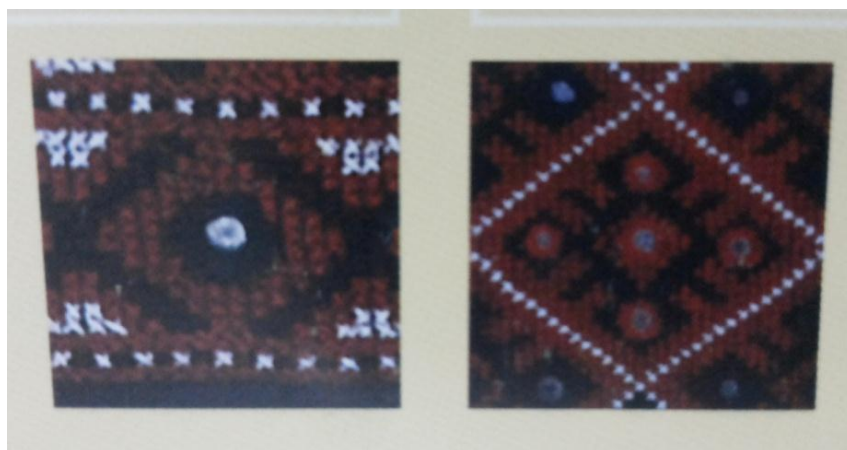
۶-۲-۱۴ گراف دوزی یا گراپ دوزی

در گراف دوزی دوخت‌ها، به صورت ضربدر در خانه های روبرو و در جهت مخالف به هم، (مراجعه شود به شکل شماره ۲۵ و ۲۶) به صورت اریب قرار می‌گیرند. این نوع دوخت به دوخت «ضربدر» نیز معروف است.

شکل ۲۵- نحوه قرارگیری کوکهای گراف در امتداد هم

این دوخت برای تزئین لباس، رو بالشتی، کوسن و مانند آن کاربرد دارد.

شکل ۲۶- نمونه دوخت گراف

برای دوخت یک کوسن با این روش نیز دقیقاً مانند آنچه در دوخت کوسن با دوخت جوک دوزی گفته شد عمل می‌شود، با این تفاوت که در ایجاد اشکال هندسی بجای لانه زنبور، از کوک‌های ضربدر استفاده و اشکالی هندسی ایجاد می‌شود، سپس داخل شکل‌های

هندسی نیز بوسیله نخهای رنگین و البته با همین دوخت‌های ضربدر پر می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۲۷)

شکل ۲۷- نمونه کوسن دوخته شده با دوخت گراف

۶-۲-۱۵ دوخت پرایز (فرایز یا چپ‌دوزی)

دور نقوش کار با دوخت‌های پلکانی با استفاده از شمارش تاروپود پارچه به سبک ساقه دوزی دوخته می‌شود تا به صورت لوزی درآید. ابتدا، سپس داخل لوزی به همان روش با نخ‌های رنگی پر می‌شود. روش اصلی دوخت آن از پشت پارچه است که به چپ‌دوزی معروف می‌باشد. (مراجعه شود به شکل شماره ۲۸)

شکل ۲۸- دوخت پرایز(فرایز)

۶-۲-۱۶ دوخت گورچم

این دوخت نیز نوعی دوخت تزئینی است که برای پر کردن میان طرح‌ها استفاده می‌شود. تکنیک دوخت آن بصورت دانه‌دوزی، مانند جوک و ضربدر اما به شکل مربع‌های کوچک می‌باشد. (مراجعه شود به شکل شماره ۲۹)

شکل ۲۹ - نمونه دوخت گورچم

۶-۲-۱۷ جَلَر یا جَالِر

جالر در پته دوزی نیز کاربرد داشته و «پتک» نامیده می‌شود. ولی در سوزن‌دوزی بلوچ، طول بخیه‌ها اصولاً از یک سانتی‌متر بیشتر است و بسته به اندازه طول هر کوک، از یک الی سه بست دوخته می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۳۰)

شکل ۳۰ - دوخت جالر

برای دوخت کوسن به روش جالِر، ابتدا طبق بند ۶-۱، باید پارچه برای محصول مورد نظر برش و آماده شود. از مرکز و یا حاشیه کوسن می‌توان کار را شروع کرد. برای دوخت حاشیه بوسیله روش جالِر، ابتدا باید مسیر حاشیه که باید دوخت بخورد به وسیله تارکشی مشخص شود (مراجعه شود به شکل شماره ۳۱) بدین‌گونه که دو خط موازی به فاصله یک تا یک و نیم سانتی‌متر را در چهار طرف حاشیه کار و با فاصله حدود ۲ تا ۳ سانتی‌متر از لبه کار مشخص کرد. سپس باید آن نخ تار یا پود پارچه که خطوط تعیین شده فوق روی آن قرار دارد از درون پارچه خارج شود (به اصطلاح تارکشی می‌گردد).

شکل ۳۱- نحوه تارکشی خطوط در حاشیه کوسن

سپس از گوشه حاشیه دوخت شروع می شود. بدین گونه که سوزن را از زیر اولین تار به روی پارچه آورده و بعد از ۵ تار به صورت عمودی داخل پارچه برده و موازی هم سه دوخت به این طریق زده می شود. سپس به اندازه سه تار جهت دوخت با رنگ دوم رها شده (جای خالی) و اینبار سه دوخت با طول بیشتر می خورد تا گوشه حاشیه به صورت شکل یک مثلث تکمیل شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۳۲)

شکل ۳۲- شروع دوخت حاشیه باروش جالر

دوخت از گوشه که وارد حاشیه جانبی (افقی) شود، طول دوخت اول به اندازه عرض حاشیه (فاصله دو خط موازی تار کشی شده) می شود و کوک بعدی (برگشت کوک اول) به اندازه نصف یا یک سوم آن به گونه ای به پشت کار برده و دوباره برمی گردد که روی دوخت قبلی

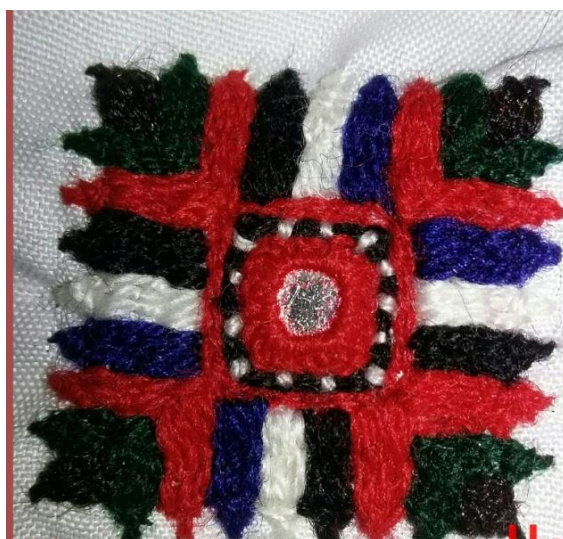
نیز بست زده شده و محکم شود. به همین طریق سه دوخت زده و باز سه تار جای خالی گذاشته می شود (برای دوخت با رنگ دیگر) و این کار تا پایان حاشیه انجام شده و سپس کار با رنگ دوم به همین طریق در جاهای خالی که بین دوختها مانده، انجام می شود. **یادآوری** - در این دوخت می توان تا هفت رنگ استفاده کرد که در این صورت پس از دوخت اولین رنگ، جا برای رنگهای دیگر خالی می ماند.

آنگاه برای دوخت وسط کار باید ابتدا وسط کار پیدا نموده و نقطه تلاقی خط تا و چهار گوشه برای دوخت طرح نال (به شکل مربع یا لوزی) را علامت زد. (مراجعه شود به شکل شماره ۳۳)

شکل ۳۳ - مشخص کردن جای گل وسط کار

آنگاه مانند دوخت حاشیه این طرح لوزی یا مربع شکل در مرکز کار دوخته می شود و در صورت لزوم می توان بدور آن نیز مجدداً همین طرح دوخت را تکرار کرد. (مراجعه شود به شکل شماره ۳۴)

شکل ۳۴ - طرح نال دوخته شده در وسط کوسن با روش جالر

و در گوشه‌ها نیز می‌توان نصف آن را که کپ نال نامیده می‌شود استفاده کرد. (مراجعه شود به شکل شماره ۳۵)

شکل ۳۵- کپ نال برای دوخت در گوشه‌های کوسن با روش جالر

۶-۲-۱۸ پرکار

پرکار به نوعی از سوزن‌دوزی بلوچ اطلاق می‌شود که طرح‌ها در آن از شمارش افقی و عمودی تار و پود پارچه به صورت دوتایی ایجاد می‌گردد. پرکار درحقیقت مجموعه‌ای از چند دوخت است به طوری که معمولاً زمینه پارچه تقریباً غیر قابل مشاهده است. (مراجعه شود به شکل شماره ۳۶)

شکل ۳۶ - نمونه‌ای از دوخت پرکار

روش دوخت: در پرکار ابتدا شالهای افقی و عمودی بصورت پلکانی وبا زاویه ۹۰ درجه درکنار یکدیگر قرار گرفته و سپس پر دوزی می‌شود که مراحل دوخت به سه مرحله تقسیم می‌شوند:

۱- مرحله راه (رو) ۲- مرحله درو ۳- مرحله پر

مرحله اول : مرحله راه

مرحله راه یا رو، اولین مرحله از دوخت پرکار است که قسمتی از نقش موردنظر به صورت شلال‌های عمودی بروی پارچه پیاده می‌شود. با توجه به اندازه گل پس از شمارش تاروپود پارچه مرکز نقش را پیدا کرده به نخ گره زده و سوزن از پشت پارچه به سمت جلوی پارچه خارج می‌شود. پس از محل خارج شدن سوزن به سمت بالای پارچه در جهت عمود دوتار از پارچه جدا شده و مجدداً سوزن داخل پارچه فرو می‌شود (باید توجه داشت در مرحله رو، همه شلال‌های عمودی از روی کار قرار می‌گیرد). سپس از محلی که سوزن را داخل پارچه فرو برده و به سمت طرفین (به صورت افقی) و پهلوی با شمارش دوتار افقی سوزن را مجدداً از پارچه خارج کرده، به طوری که یک شلال افقی از پشت کار ایجاد گردد و اثری از آن در جلوی کار نباشد. بعد از محل خارج کردن سوزن، مجدداً یک شلال عمودی دوتاری به روی پارچه پیاده می‌شود. این کار آنقدر ادامه می‌یابد که کل شلال‌های عمودی گل به روی پارچه پیاده شوند و در نهایت برای صحت مرحله اول از جلوی کار فقط شلال عمودی و از پشت کار فقط شلال افقی روئیت می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۳۷)

شکل ۳۷ - مرحله اول دوخت پرکار

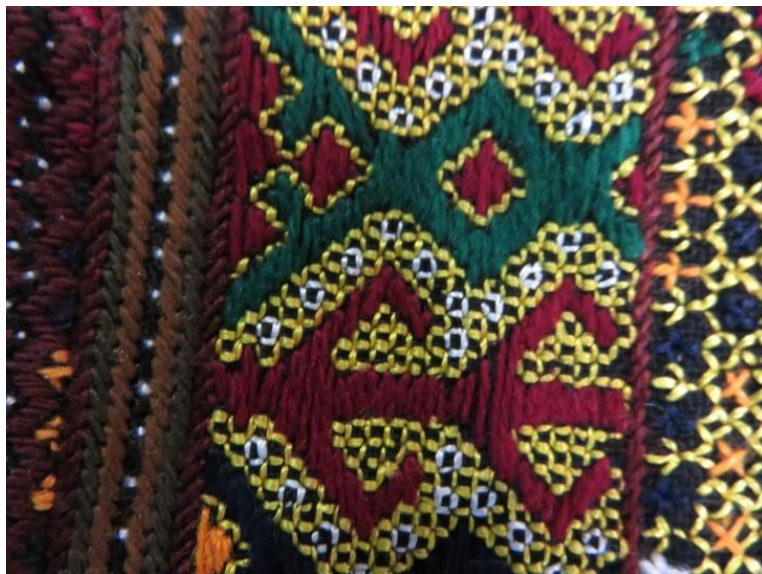
مرحله دوم: مرحله رو

در این مرحله نقاطی از پارچه که در اثر دوخت شلال‌های عمودی به صورت جای خالی مانده‌اند با احتساب دو تار از پارچه بصورت شلال‌های افقی در کنار شلال‌های عمودیکوک زده می‌شود که زمینه کار به طرح، حالتی پلکانی دهند، جهت اطمینان از درستی دوخت در این مرحله باید شلال‌های افقی و عمودی متصل به هم بوده و نسبت به هم زاویه ۹۰ درجه را تشکیل دهند. همچنین برای تسریع در کار می‌توان بجای کوک‌های افقی و عمودی مستقیم از کوک‌های پلکانی استفاده کرد (مراجعه شود به شکل شماره ۲۸).

شکل ۳۸- مرحله دوم پرکار و تکمیل دور طرح

مرحله سوم: مرحله پر
 مرحله پر، آخرین مرحله است که بین دوخت‌های پلکانی انجام شده توسط شلال‌های افقی
 پر می‌شوند، از دوخت گورچم و سیاه و اسپید هم برای پر کردن میان نقوش استفاده
 می‌شود. (مراجعه شود به شکل شماره ۳۹)

شکل ۳۹- نمونه پر شده طرح پرکار (مرحله سوم)

۶-۳ مرحله تکمیلی

۶-۳-۱ حاشیه دوزی

پس از اینکه کوسن‌ها دوخته شدند، برای زیباتر شدن محصول، حاشیه ای باریک در کناره‌های کار دوخته می‌شود. حاشیه دوزی یا به صورت دوخت ساتن است که در خط عرضی پارچه دوتار را به صورت بخیه‌های ساده‌ای مایل از سمت چپ پارچه به سمت راست در کنار یکدیگر زده می‌شود و یا اینکه از دیگر دوخت‌های به صورت یک یا دو ردیف در اطراف کار استفاده می‌شود.

۶-۳-۲ آستر

در نهایت برای جلوگیری از تخریب کارهای ظریف و با ارزش به‌طور مثال: در قسمت زیر آستین و دم پای شلوار و پشت کوسنو رومیزی باید از آستر استفاده کرد که برای این کار پارچه آستر را به اندازه پشت کار برش زده و به لبه‌های کار که قبلاً اضافه گذاشته شده، بوسیله دست یا چرخ خیاطی با ظرافت دوخته می‌شود.

پیوست الف
(الزامی)

محصولات سوزن دوزی شده بلوچ

محصولات سوزن دوزی شده بلوچ معمولاً دارای اندازه های درج شده در جدول ۱ است.

جدول ۱- ابعاد محصولات سوزن دوزی شده بلوچ

ابعاد (برحسب سانتی متر) حد رواداری ± 2 درصد	نام محصول سوزن دوزی شده	ردیف
۱/۷۰×۲/۲۵ ۳۷×۳۷	رومیزی شش نفره شش عدد دستمال	۱
۱/۵۰×۱/۵۰ ۳۷×۳۷	رومیزی چهار نفره چهار دستمال	۲
۱/۷۰×۲/۴۰ ۳۷×۳۷	رومیزی هشت نفره هشت عدد دستمال	۳
۴۰×۴۰	کوسن	۴
۱۱۰×۷۵ ۳۷×۳۷-۵۰×۵۰	سجاده جانماز	۵
۲۰۰×۲/۴۰	سفره عقد	۶
۳۰۰×۲/۸۰ ۷۵×۶۵ ۴۰×۴۰	روتختی دو نفره دو عدد بالشت کوسن	۷
۲/۸۰×۱/۷۰ ۷۵×۶۵ ۴۰×۴۰	روتختی یک نفره دو عدد بالشت کوسن	۸

پیوست ب

(اطلاعاتی)

(نمونه‌هایی از سوزندوزی بلوچ در محصولات)

در تصاویر چند نمونه از سوزندوزی بلوچ در برخی از محصولات پرکار نشان داده شده است.

شکل ۴۰- قطعه های سوزندوزی شده لباس بلوچی (نمونه دوخت پرکار)

شکل ۴۱- پیش سینه

تصویر ۴۲- جیب

تصویر ۴۳- سر آستین

تصویر ۴۴- دمپای شلوار

پیوست پ
(اطلاعاتی)
کتابنامه

- [۱] استاندارد ملی ایران شماره ۲۸، نساجی- اندازه گیری چگالی خطی (نمره) نخ به صورت کلاف - روش آزمون.
- [۲] استاندارد ملی ایران شماره ۵۹، ویژگی های نخ های خیاطی پنبه ای.
- [۳] استاندارد ملی ایران شماره ۱۷۶، نساجی- ثبات رنگ کالاهای نساجی- ثبات رنگ در برابر عرق بدن- روش آزمون .
- [۴] استاندارد ملی ایران شماره ۲۰۴، نساجی - ثبات رنگ در برابر مالش- روش آزمون.
- [۵] استاندارد ملی ایران شماره ۲۵۰، نساجی - ثبات رنگ در مقابل فشار داغ (اتو).
- [۶] استاندارد ملی ایران شماره ۵۷۲، ویژگی های پارچه های فاستونی تمام پشم و پشمی.
- [۷] استاندارد ملی ایران شماره ۶۸۳، نساجی- پارچه های تار و پودی - تعیین تعداد نخ تار و پود - روش آزمون.
- [۸] استاندارد ملی ایران شماره ۷۳۴، ویژگی های پارچه متقال پنبه ای.
- [۹] استاندارد ملی ایران شماره ۱۲۳۵، منسوجات- پارچه های پنبه ای سبک- ویژگی ها .
- [۱۰] استاندارد ملی ایران شماره ۱۴۲۳، پارچه های تار و پودی و حلقوی بافت - روش اندازه-گیریانحناء و سرکجی .
- [۱۱] استاندارد ملی ایران شماره ۱۴۲۶، ویژگی های پارچه های پنبه ای سبک (پوپلین)
- [۱۲] استاندارد ملی ایران شماره ۲۶۶۹، ویژگی های نخ گلدوزی پنبه ای .
- [۱۳] استاندارد ملی ایران شماره ۲۸۸۳، نساجی- نخ های دوخت از الیاف مصنوعی یا مخلوط با الیاف طبیعی- ویژگی ها و روش های آزمون .
- [۱۴] استاندارد ملی ایران شماره ۳۴۲۱، ویژگی نخ ویسکوز یکسره مورد مصرف در گلدوزی ماشینی.
- [۱۵] استاندارد ملی ایران شماره ۳۶۰۶، ویژگی های نخ مخلوط اکریلیک، پشم.
- [۱۶] استاندارد ملی ایران شماره ۴۰۸۴، روش تعیین ثبات رنگ در مقابل نور مصنوعی - لامپ قوس گزنون.
- [۱۷] استاندارد ملی ایران شماره ۸۴۱۷، نساجی - روش نمونه برداری از نخ ، الیاف و پارچه- جهت انجام آزمون.

[۱۸] استاندارد ملی ایران شماره ۱۰۰۷۶، نساجی - ثبات رنگ در برابر شستشو با صابون یا صابون و سودا - روش آزمون.

[۱۹] استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۷، روش تعیین ثبات رنگ کالای نساجی درمقابل خشکشویی.